

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 7ης Φεβρουαρίου 2013*

«Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Ερμηνεία του άρθρου 23 — Ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ του κατασκευαστή και του αρχικού αγοραστή ενός προϊόντος — Σύμβαση αποτελούσα μέρος διαδοχικών συμβάσεων περί μεταβιβάσεως κυριότητας — Αντιτάξιμο της εν λόγω ρήτρας έναντι του μεταγοραστή του οικείου προϊόντος»

Στην υπόθεση C-543/10,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Cour de cassation (Γαλλία) με απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Νοεμβρίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Refcomp SpA

κατά

Axa Corporate Solutions Assurance SA,

Axa France IARD,

Emerson Network,

Climaveneta SpA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, Μ. Pešić, Ε. Levits, Μ. Safjan και Μ. Berger (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Ν. Jääskinen

γραμματέας: Ρ. Žeres, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Μαΐου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Refcomp SpA, εκπροσωπούμενη από τους Ρ. Pedone και Α. Musella, δικηγόρους,
- η Axa Corporate Solutions Assurance SA, εκπροσωπούμενη από τον Β. Soltner, δικηγόρο,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

- η Emerson Network, εκπροσωπούμενη από τον A. Bénabent, δικηγόρο,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues καθώς και από τις B. Beaupère-Manokha και N. Rouam,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την F. Wannek,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την S. Centeno Huerta,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A.-M. Rouchaud-Joët,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Οκτωβρίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Refcomp SpA (στο εξής: Refcomp), αφενός, και των Axa Corporate Solutions Assurance SA (στο εξής: Axa Corporate), Axa France IARD (στο εξής: Axa France), Emerson Network (στο εξής: Emerson) και Climaveneta SpA (στο εξής: Climaveneta), αφετέρου, με αντικείμενο να αναγνωριστεί ενώπιον των γαλλικών δικαιοδοτικών οργάνων η ευθύνη της αναιρεσείουσας της κύριας δίκης υπό την ιδιότητά της ως κατασκευαστή, ενώ η ίδια επικαλείται παράλληλα ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας των ιταλικών δικαιοδοτικών οργάνων.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη του 2, ο κανονισμός έχει ως στόχο την «ενοποίηση των κανόνων συγκρούσεως δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις».
- 4 Με την αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού εξαγγέλλεται μεταξύ άλλων ότι: «[ο]ι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα».
- 5 Το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού, το οποίο απαντά στο τιτλοφορούμενο «Ειδικές δικαιοδοσίες» τμήμα 2 του αφορώντος τη «Διεθνή δικαιοδοσία» κεφαλαίου II, προβλέπει κανόνα ειδικής δικαιοδοσίας, σύμφωνα με τον οποίο, ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί, εντός άλλου κράτους μέλους, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή.

- 6 Το άρθρο 23 του κανονισμού, το οποίο απαντά στο τιτλοφορούμενο «Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας» τμήμα 7 του εν λόγω κεφαλαίου II, ορίζει, στην παράγραφο 1 αυτού:

«Αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως. Μια τέτοια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να καταρτισθεί:

- α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση εγγράφως ή
- β) είτε υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις·
- γ) είτε στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις, του είδους για το οποίο πρόκειται, στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 7 Η SNC Doumer (στο εξής: Doumer), κύριος έργου, εκτέλεσε εργασίες ανακαίνισης ενός κτιριακού συγκροτήματος στην Courbevoie (Γαλλία). Η εταιρία αυτή είναι ασφαλισμένη στην Axa Corporate η οποία εδρεύει στο Παρίσι (Γαλλία).
- 8 Στο πλαίσιο των εργασιών αυτών, εγκαταστάθηκαν μονάδες κλιματισμού. Οι μονάδες αυτές είναι εξοπλισμένες με συμπιεστές τους οποίους κατασκεύασε η Refcomp, η οποία εδρεύει στην Ιταλία, από την οποία τους αγόρασε η Climaveneta, η οποία και τους συναρμολόγησε και η οποία εδρεύει επίσης στην Ιταλία, εν συνέχεια δε τους πώλησε στην Doumer η εταιρία Liebert, στα δικαιώματα της οποίας έχει πλέον υπεισέλθει η Emerson. Η τελευταία, η οποία εδρεύει στη Γαλλία, είναι ασφαλισμένη στην Axa France, η οποία επίσης εδρεύει στη Γαλλία.
- 9 Κατόπιν δυσλειτουργιών οι οποίες σημειώθηκαν στο σύστημα κλιματισμού, από τη διενεργηθείσα πραγματογνωμοσύνη προέκυψε ότι οι βλάβες οφείλονταν σε κατασκευαστικό ελάττωμα των συμπιεστών.
- 10 Υπεισελθούσα στα δικαιώματα της Doumer, την οποία και αποζημίωσε, η Axa Corporate άσκησε ενώπιον του tribunal de grande instance de Paris αγωγή κατά της κατασκευάστριας εταιρίας Refcomp, της εταιρίας συναρμολογήσεως Climaveneta και της πωλήτριας εταιρίας Emerson, αιτούμενη την in solidum καταδίκη τους στην καταβολή αποζημιώσεως λόγω της ζημίας την οποία υπέστη.
- 11 Οι δύο εναγόμενες ιταλικές εταιρίες έθεσαν υπό αμφισβήτηση τη διεθνή δικαιοδοσία του tribunal de grande instance de Paris, επικαλούμενες, η μεν Climaveneta ρήτρα διαιτησίας περιλαμβανόμενη στη σύμβαση διανομής που τη συνέδεε με την εταιρία Emerson, η δε Refcomp ρήτρα απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας σε ιταλικό δικαστήριο, περιλαμβανόμενη στους γενικούς όρους της συμβάσεως πώλησεως η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ίδιας και της Climaveneta. Η Refcomp αμφισβήτησε ενώπιον του tribunal de grande instance de Paris τη διεθνή δικαιοδοσία, επικαλούμενη ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας στα ιταλικά δικαστήρια, ρήτρα περιλαμβανόμενη στη συναφθείσα μεταξύ αυτής και της Climaveneta συμβάσεως.
- 12 Με διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2007 ο επιληφθείς της προδικασίας της υποθέσεως δικαστής του tribunal de grande instance de Paris απέρριψε την ένσταση ελλείψεως αρμοδιότητας την οποία προέβαλε η Refcomp, η οποία άσκησε κατ' αυτής έφεση.

- 13 Με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2008, το *cour d'appel de Paris* επικύρωσε την απόρριψη της προβληθείσας από τη *Refcomp* ενστάσεως ελλείψεως αρμοδιότητας. Αποφάνθηκε ότι η ρήτρα απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία συμφωνήθηκε μεταξύ του κατασκευαστή και ενός ενδιάμεσου πωλητή δεν τυγχάνει εφαρμογής έναντι του ασφαλιστή ο οποίος υποκατέστησε τον μεταγοραστή στα δικαιώματά του με το αιτιολογικό ότι, αφενός, οι προβλεπόμενοι από τον κανονισμό κανόνες περί ειδικής δικαιοδοσίας επί διαφορών εκ συμβάσεως δεν εφαρμόζονται επί διαφορών μεταξύ του μεταγοραστή ενός προϊόντος και του κατασκευαστή του προϊόντος αυτού, δοθέντος ότι οι διαφορές αυτές αποτελούν διαφορές εξ αδικοπραξίας, και ότι, αφετέρου, η επίδικη ρήτρα, η οποία συμφωνήθηκε μεταξύ των συμβαλλομένων στην αρχική σύμβαση μερών, δεν έγινε δεκτή από τον μεταγοραστή.
- 14 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως την οποία άσκησε η *Refcomp*, το *Cour de cassation* ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Παράγει τα αποτελέσματά της έναντι του μεταγοραστή η ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας που συνομολογήθηκε, επί διαδοχικών κοινοτικών συμβάσεων, μεταξύ του κατασκευαστή προϊόντος και του αγοραστή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 του κανονισμού 44/2001, της 20ής Δεκεμβρίου 2000, και, σε καταφατική περίπτωση, υπό ποιες προϋποθέσεις;
- 2) Παράγει η ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας τα αποτελέσματά της έναντι του μεταγοραστή και των ασφαλιστών του που υπεισήλθαν στη θέση του, έστω και αν το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, της 20ής Δεκεμβρίου 2000, δεν έχει εφαρμογή στην αγωγή του μεταγοραστή κατά του κατασκευαστή, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση *Handte* της 17ης Ιουνίου 1992 [υπόθεση C-26/91, Συλλογή 1992, σ. I-3967];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 15 Όπως διατυπώνει τα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι τα εντάσσει στο πλαίσιο μιας «κοινοτικής φύσεως διαδοχής συμβάσεων». Προς διευκρίνιση του περιεχομένου των εν λόγω ερωτημάτων, επομένως δε και της λυσιτελούς απαντήσεως επ' αυτών, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, λογίζεται ως τέτοια μία περίπτωση χαρακτηριζόμενη από διαδοχικές συμβάσεις περί μεταβιβάσεως κυριότητας συναφθείσες μεταξύ επιχειρηματιών εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 16 Όπως τόνισε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 22 των προτάσεών του, από τις υποβληθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις προκύπτει ότι τα εν λόγω ερωτήματα συνδέονται με την ύπαρξη, κατά το εθνικό δίκαιο, ενός κανόνα, σύμφωνα με τον οποίο, μολονότι οι συμβάσεις παράγουν κατά κανόνα σχετικά αποτελέσματα, καθόσον δεσμεύουν μόνον τους συμβαλλομένους οι οποίοι τις έχουν συνάψει, εντούτοις, οσάκις πρόκειται περί μεταβιβάσεως κυριότητας, προβλέπεται εξαίρεση από την ανωτέρω αρχή, καθόσον η κυριότητα του πωληθέντος πράγματος μεταβιβάζεται σε όλους τους διαδοχικά αποκτώντες το πράγμα αυτό, καθώς και, επιπλέον, όλα τα παρεπόμενα της κυριότητας στοιχεία. Μεταξύ των παρεπομένων αυτών στοιχείων καταλέγεται το δικαίωμα του μεταγοραστή του πράγματος να ζητήσει αποκατάσταση της απορρέουσας από την ακαταλληλότητά του ζημίας στρεφόμενος ευθέως τόσο κατά του πωλητή όσο και κατά οποιουδήποτε ενδιάμεσου ο οποίος του το πώλησε ή και κατά του κατασκευαστή του.
- 17 Στην αλληλουχία αυτή, όπου ζητούμενο είναι, πρώτον, αν το άρθρο 23 του κανονισμού εφαρμόζεται επί των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, επιβάλλεται η υπογράμμιση ότι, δυνάμει της παραγράφου 1 αυτού, αρκεί, καταρχήν, ότι ένας εκ των συμβαλλομένων μερών κατοικεί στο έδαφος ενός κράτους μέλους και η ρήτρα απονέμει διεθνή δικαιοδοσία σε δικαστήριο κράτους μέλους,

προϋποθέσεις οι οποίες πληρούνται εν προκειμένω. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι η επίδικη στο πλαίσιο της κύριας δίκης έννομη σχέση εμφανίζει διεθνή χαρακτήρα. Επομένως, το άρθρο 23 του κανονισμού καταλαμβάνει τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης υποθέσεως.

- 18 Όσον αφορά, δεύτερον, την επιβαλλόμενη ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού στις οποίες αναφέρονται τα προδικαστικά ερωτήματα, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι, στο μέτρο κατά το οποίο ο κανονισμός αντικαθιστά, στις μεταξύ των κρατών μελών σχέσεις, τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις διαδοχικές Συμβάσεις για την προσχώρηση των νέων κρατών μελών στη Σύμβαση αυτή (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), η δοθείσα από το Δικαστήριο ερμηνεία όσον αφορά τις διατάξεις της οικείας Συμβάσεως ισχύει και για τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, εφόσον οι διατάξεις των πράξεων αυτών μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες (βλ., ιδίως, απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2012, C-133/11, Folien Fischer και Fofitec, σκέψη 31).
- 19 Αυτό συμβαίνει όσον αφορά το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω Συμβάσεως και το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού, διατάξεις διατυπούμενες κατά σχεδόν ταυτόσημο τρόπο.
- 20 Τούτο συμβαίνει επίσης όσον αφορά την κατά το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως», εφόσον οι επελθούσες στην εν λόγω διάταξη τροποποιήσεις δεν αφορούν παρά το συνδεδειγμένο στοιχείο το οποίο επελέγη για τον προσδιορισμό του αρμόδιου δικαστηρίου όταν πρόκειται για συμβάσεις πωλήσεως εμπορευμάτων και παροχής υπηρεσιών, διαφυλάσσοντας κατά τα λοιπά αμετάβλητη την ουσία της αντίστοιχης διατάξεως της Συμβάσεως των Βρυξελλών (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-533/07, Falco Privatstiftung και Rabitsch, Συλλογή 2009, σ. I-3327, σκέψεις 48 έως 57).
- 21 Ως προς την ερμηνευτική μέθοδο η οποία πρέπει να προτιμηθεί σε σχέση με τις εν λόγω δύο διατάξεις, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, στην περίπτωση του άρθρου 17, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους και τη γενική οικονομία της που ισχύουν και για τον κανονισμό και προκειμένου να διασφαλίζεται η ενιαία εφαρμογή της ανωτέρω πράξεως, επιβάλλεται η ερμηνεία της κατά την ανωτέρω διάταξη «συμφωνίας απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας» όχι ως απλής αναγωγής στο εσωτερικό δίκαιο του ενός ή του ετέρου των εμπλεκόμενων κρατών αλλ' ως αυτοτελούς έννοιας (βλ. απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, C-214/89, Powell Duffryn, Συλλογή 1992, σ. I-1745, σκέψεις 13 και 14).
- 22 Κατ' αναλογία, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η κατά το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως» πρέπει επίσης να ερμηνεύεται αυτοτελώς (βλ., ιδίως, προπαρατεθείσα απόφαση Handte, σκέψη 10 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 23 Στο αιτούν δικαστήριο επιβάλλεται να δοθεί η αιτηθείσα ερμηνεία υπό το φως των ανωτέρω σκέψεων.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 24 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά βάση αν το άρθρο 23 του κανονισμού έχει την έννοια ότι ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ του κατασκευαστή ενός προϊόντος και του αγοραστή αυτού μπορεί να αντιταχθεί στον τρίτο μεταγοραστή, ο οποίος, κατόπιν διαδοχής αλληπάλληλων συμβάσεων περί μεταβιβάσεως κυριότητας συναφθεισών μεταξύ μερών εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη μέλη, απέκτησε το εν λόγω προϊόν και προτίθεται να ασκήσει αγωγή κατά του κατασκευαστή λόγω ευθύνης του.
- 25 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όταν πρόκειται για τις προϋποθέσεις κύρους μιας ρήτρας περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας, το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού εξαγγέλλει κατ' ουσίαν τυπικές προϋποθέσεις και αναφέρεται σε μία και μόνο ουσιαστική προϋπόθεση αφορώσα το

αντικείμενο της ρήτηρας, η οποία πρέπει να ανάγεται σε συγκεκριμένη έννομη σχέση. Άρα, όπως είναι διατυπωμένη η εν λόγω διάταξη, δεν διευκρινίζει αν ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να μεταβιβασθεί, πέραν του κύκλου των συμβαλλομένων σε συγκεκριμένη σύμβαση, και σε τρίτον, συμβαλλόμενο σε μεταγενέστερη σύμβαση και υπεισελθόντα εν όλω ή εν μέρει στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις ενός από τους συμβαλλομένους στην αρχική σύμβαση.

- 26 Πάντως, το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού διευκρινίζει σαφώς ότι το πεδίο εφαρμογής του περιορίζεται στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες τα συμβαλλόμενα μέρη «συμφώνησαν» επί του δικαστηρίου. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού, η εν λόγω σύμπτωση βουλήσεως μεταξύ των συμβαλλομένων μερών είναι εκείνη η οποία δικαιολογεί τη συμπεφωνημένη πρόταξη, εξ ονόματος της αρχής της αυτονομίας της βουλήσεως, της επιλογής ενός δικαιοδοτικού οργάνου άλλου από εκείνο το οποίο θα ήταν ενδεχομένως αρμόδιο δυνάμει του κανονισμού.
- 27 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει, επ' αφορμή του άρθρου 17, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ότι, εξαρτώντας το κύρος ρήτηρας διεθνούς δικαιοδοσίας από την ύπαρξη «συμφωνίας» μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, η διάταξη αυτή επιβάλλει στον επιληφθέντα της υποθέσεως δικαστή την υποχρέωση να εξετάζει πρωτίστως αν η ρήτρα η οποία τον καθιστά αρμόδιο υπήρξε πράγματι αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών (απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-106/95, MSG, Συλλογή 1997, σ. I-911, σκέψη 15 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 28 Επομένως, το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού έχει την έννοια ότι, όπως συμβαίνει και με τον επιδιωκόμενο από το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών στόχο, το υποστατό της συμφωνίας των ενδιαφερομένων αποτελεί έναν από τους στόχους της ανωτέρω διατάξεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση MSG, σκέψη 17, καθώς και απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, C-159/97, Castelletti, Συλλογή 1999, σ. I-1597, σκέψη 19).
- 29 Εξ αυτού έπεται ότι η περιλαμβανόμενη σε σύμβαση ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας δεν δύναται καταρχήν να παράγει τα αποτελέσματά της παρά μόνον στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών τα οποία συνήνεσαν επ' αυτού συνάπτοντας την ανωτέρω σύμβαση. Για να μπορεί η εν λόγω ρήτρα να αντιταχθεί σε τρίτο, απαιτείται καταρχήν η επ' αυτού συναίνεσή του.
- 30 Γεγονός είναι ότι οι προϋποθέσεις και οι τύποι βάσει των οποίων ο τρίτος ως προς τη σύμβαση μπορεί να θεωρηθεί ως συναινέσας σε ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας ενδέχεται να ποικίλουν ανάλογα με τη φύση της αρχικής συμβάσεως.
- 31 Υπό την έννοια αυτή, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο μέτοχος ο οποίος προσχωρεί στο καταστατικό μιας εταιρίας λογίζεται ως συναινέσας σε ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία απαντά στο καταστατικό αυτό, με το αιτιολογικό ότι η σχετική προσχώρηση γεννά τόσο μεταξύ του μετόχου και της εταιρίας όσο και μεταξύ αυτών των ιδίων σχέση δυνάμενη να χαρακτηριστεί ως συμβατική (βλ. υπό την έννοια αυτή, επ' αφορμή του άρθρου 17 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, προπαρατεθείσα απόφαση Powell Duffryn, σκέψεις 16 έως 19).
- 32 Εντούτοις, η ανωτέρω νομολογία δεν μπορεί να εφαρμοστεί στη σχέση μεταξύ του μεταγοραστή ενός προϊόντος αγορασθέντος από ενδιάμεσο πωλητή, αφενός, και του κατασκευαστή του προϊόντος αυτού, αφετέρου. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η συγκεκριμένη σχέση δεν εμπίπτει στην κατά το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως». Το Δικαστήριο έχει κρίνει συγκεκριμένα, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως λόγω ευθύνης ασκηθείσας από τον μεταγοραστή εμπορεύματος κατά του κατασκευαστή του, ότι ουδείς υφίσταται συμβατικός δεσμός μεταξύ του μεταγοραστή και του κατασκευαστή, δεδομένου ότι ο πρώτος δεν ανέλαβε καμία υποχρέωση συμβατικής φύσεως έναντι του μεταγοραστή (προπαρατεθείσα απόφαση Handte, σκέψη 16).

- 33 Εφόσον ο μεταγοραστής και ο κατασκευαστής πρέπει να θεωρούνται, για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού, ως συνδεδεμένοι με συμβατικό δεσμό, έπεται ότι δεν μπορούν να λογίζονται ως έχοντες «συμφωνήσει», κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 1, του ανωτέρω κανονισμού, επί του θέματος του οριζόμενου ως αρμόδιου, διά της συναφθείσας μεταξύ του κατασκευαστή και του πρώτου αγοραστή της αρχικής συμβάσεως, δικαστηρίου.
- 34 Βεβαίως, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει επίσης ότι, επί συμβάσεων θαλάσσιων μεταφορών, ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας, περιλαμβανόμενη σε φορτωτική, μπορεί να αντιταχθεί σε τρίτο προς την εν λόγω σύμβαση μέρος εφόσον κρίθηκε ως ισχυρή μεταξύ του φορτωτή και του μεταφορέα και εφόσον, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, ο τρίτος κομιστής της φορτωτικής, ο οποίος την απέκτησε, διαδέχθηκε τον μεταφορέα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του (βλ. αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 1984, 71/83, Tilly Russ, Συλλογή 1984, σ. 2417, σκέψη 24· προπαρατεθείσα απόφαση Castelletti, σκέψη 41, και απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000, C-387/98, Coreck, Συλλογή 2000, σ. I-9337, σκέψεις 23 έως 27). Στην περίπτωση αυτή, δεν απαιτείται το επιληφθέν δικαστήριο να ελέγξει αν ο εν λόγω τρίτος έδωσε τη συγκατάθεσή του αναφορικά με τη συγκεκριμένη ρήτρα.
- 35 Πάντως, η έκταση εφαρμογής της ανωτέρω νομολογίας πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη του όλως ιδιόζοντος χαρακτήρα της φορτωτικής, η οποία, όπως διευκρίνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 54 των προτάσεών του, αποτελεί όργανο του διεθνούς εμπορίου με σκοπό να διέπει σχέση εμπλέκουσα τουλάχιστον τρία πρόσωπα, και συγκεκριμένα τον θαλάσσιο μεταφορέα, τον αποστολέα των εμπορευμάτων ή φορτωτή και τον αποδέκτη των εμπορευμάτων. Στις περισσότερες έννομες τάξεις των κρατών μελών, οι οποίες συγκλίνουν επ' αυτού, η φορτωτική συνιστά διαπραγματεύσιμο τίτλο παρέχοντα στον κύριο τη δυνατότητα να μεταβιβάσει τα εμπορεύματα, ενόσω διαρκεί η μεταφορά τους, σε αγοραστή ο οποίος καθίσταται κάτοχος όλων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του φορτωτή έναντι του μεταφορέα.
- 36 Λαμβάνοντας υπόψη τη συγκεκριμένη σχέση διαδοχής μεταξύ του κομιστή της φορτωτικής και του φορτωτή, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, διά της κτήσεως της φορτωτικής, ο κομιστής δεσμεύεται όσον αφορά την παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Tilly Russ, σκέψη 25). Αντιστρόφως, όταν το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει τέτοια σχέση υποκαταστάσεως, το επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο καλείται να ελέγξει αν υπήρξε πράγματι συγκατάθεση του εν λόγω τρίτου σχετικά με τη ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας (προπαρατεθείσα απόφαση Coreck, σκέψη 26).
- 37 Όταν πρόκειται για διαδοχικές συμβάσεις περί μεταβιβάσεως κυριότητας, η σχέση διαδοχής μεταξύ του αρχικού αγοραστή και του μεταγοραστή δεν ερμηνεύεται ως μεταβίβαση μιας και μόνο συμβάσεως ούτε και του συνόλου των προβλεπομένων από αυτή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι συμβατικές υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών ενδέχεται να ποικίλουν από σύμβαση σε σύμβαση, οπότε τα δικαιώματα τα οποία ο μεταγοραστής μπορεί να επικαλεστεί έναντι του άνευ ενδιαμέσου πωλήσαντος δεν είναι κατ' ανάγκη τα ίδια με εκείνα τα οποία ανέλαβε ο κατασκευαστής στο πλαίσιο των σχέσεών του με τον πρώτο αγοραστή (προπαρατεθείσα απόφαση Handte, σκέψη 17).
- 38 Εξάλλου, το γεγονός ότι οι εθνικές έννομες τάξεις συγκλίνουν ως προς τα αποτελέσματα της κτήσεως της φορτωτικής από τρίτον δεν χαρακτηρίζει τον τομέα των διαδοχικών συμβάσεων λόγω μεταβιβάσεως κυριότητας, όπου παρίσταται ότι οι σχέσεις μεταξύ κατασκευαστή και μεταγοραστή γίνονται αντιληπτές κατά διαφορετικό τρόπο εντός των κρατών μελών (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Handte, σκέψη 20).
- 39 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η αναγωγή στο εθνικό δίκαιο, όπως πρότειναν η Refcomp αλλά και η Γερμανική και η Ισπανική Κυβέρνηση, ως προς την εκτίμηση αν αντιτάσσεται στον μεταγοραστή η ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία περιλαμβάνεται στην αρχική σύμβαση μεταξύ του κατασκευαστή και του πρώτου αγοραστή, θα ήταν γενεσιουργός αποκλινουσών λύσεων μεταξύ των κρατών μελών, ικανών να θίξουν τον στόχο της ενοποίησης των κανόνων περί διεθνούς

δικαιοδοσίας τον οποίο επιδιώκει ο κανονισμός, όπως τούτο απορρέει από την αιτιολογική σκέψη 2 αυτού. Μια τέτοια αναγωγή στο εθνικό δίκαιο θα συνιστούσε επίσης παράγοντα αβεβαιοτήτων ασυμβιβάστων προς τη μέριμνα να διασφαλίζεται η προβλεψιμότητα σε θέματα διεθνούς δικαιοδοσίας, η οποία αποτελεί, όπως υπενθυμίζει η αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού, έναν από τους στόχους του.

- 40 Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η επαναφορά στον γενικό κανόνα, όπως αυτός υπενθυμίζεται στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, σύμφωνα με τον οποίο η έννοια της «συμφωνίας περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας» πρέπει να ερμηνεύεται ως αυτοτελής, η δε αρχή της αυτονομίας της βουλήσεως, επί της οποίας ερείδεται το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού, πρέπει να τυγχάνει πλήρους εφαρμογής.
- 41 Υπό το φως του συνόλου των προηγηθεισών σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 23 του κανονισμού έχει την έννοια ότι ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας, περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ του κατασκευαστή ενός προϊόντος και του αγοραστή αυτού, δεν μπορεί να αντιταχθεί στον τρίτο μεταγοραστή, ο οποίος, κατόπιν διαδοχής αλληπάληλων συμβάσεων περί μεταβιβάσεως κυριότητας συναφθεισών μεταξύ μερών εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη μέλη, απέκτησε το εν λόγω προϊόν και προτίθεται να ασκήσει αγωγή κατά του κατασκευαστή λόγω ευθύνης του, εκτός και αν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω τρίτος έδωσε όντως τη συγκατάθεσή του σε σχέση με τη ρήτρα υπό τις εξαγγελόμενες στο εν λόγω άρθρο προϋποθέσεις.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 42 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά βάση αν η μη συμβατική φύση, όπως αναγνωρίστηκε με την προπαρατεθείσα απόφαση Handte, για τους σκοπούς της εφαρμογής των προβλεπομένων από τον κανονισμό κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας, της ευθείας αγωγής την οποία δύναται κατά το εθνικό δίκαιο να ασκήσει ο μεταγοραστής ενός αγαθού κατά του κατασκευαστή του αγαθού αυτού ενδέχεται να επηρεάζει τα αποτελέσματα μιας ρήτρας περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα εξ αρχής μεταξύ του κατασκευαστή και του αγοραστή.
- 43 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 59 των προτάσεών του, από τη διατύπωση του εν λόγω ερωτήματος προκύπτει ότι τούτο υποβάλλεται μόνο σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου ερωτήματος.
- 44 Λαμβάνοντας υπόψη τη δοθείσα στο πρώτο ερώτημα απάντηση, παρέλκει η απάντηση επί του δευτέρου ερωτήματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 45 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι ρήτρα περί απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ του κατασκευαστή ενός προϊόντος και του αγοραστή αυτού δεν

μπορεί να αντιταχθεί στον τρίτο μεταγοραστή, ο οποίος, κατόπιν διαδοχής αλληπάληλων συμβάσεων περί μεταβιβάσεως κυριότητας συναφθεισών μεταξύ μερών εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη μέλη, απέκτησε το εν λόγω προϊόν και προτίθεται να ασκήσει αγωγή κατά του κατασκευαστή λόγω ευθύνης του, εκτός και αν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω τρίτος έδωσε όντως τη συγκατάθεσή του σε σχέση με τη ρήτρα υπό τις εξαγγελόμενες στο εν λόγω άρθρο προϋποθέσεις.

(υπογραφές)